

Zpřístupněné technické zázemí Vily Löw-Beer

PETRA SVOBODOVÁ
MUZEUM BRNĚNSKA

Vila Löw-Beer v Brně je nejmladší ze šesti poboček Muzea Brněnska. V letech 1913 až 1939 ji obývala rodina Alfreda a Marianny Löw-Beerových, rodičů Greta Tugendhatové.

V roce 1913 koupil textilní magnát Alfred Löw-Beer od rodiny Fuhrmannů secesní vilu v bezprostředním sousedství největšího brněnského parku Lužánek i se svažtým pozemkem, který sahal od ulice Sadová (tehdy Parkstrasse, dnes Drobného) až k ulici Černopolní. V roce 1929 věnoval Alfred své jediné dceři Gretě, provdané Tugendhatové, horní část pozemku na stavbu rodinného domu. Vila Tugendhat, dílo německého architekta Ludwiga Miese van der Rohe, se stala téměř synonymem moderní architektury. V letech 1938 a 1939 byly obě židovské rodiny nuceny emigrovat. Za 2. světové války sídlilo ve vile na Drobného ulici gestapo a od 50. let domov mládeže. Od roku 1958 je vila nemovitou kulturní památkou. V letech 2013–2014 prošla kompletní památkovou obnovou, jejímž cílem byla revitalizace vily spolu s instalací nové muzejní expozice.

Expozice nazvaná *Svět brněnské buržoazie mezi Löw-Beer a Tugendhat* byla pro veřejnost otevřena dne 16. ledna 2016. Expozice ve dvou podlažích vily přibližuje prostřednictvím moderních prezentačních prvků dějiny architektury a životní styl měšťanstva v Brně od 2. po 19. století až do 30. let 20. století a vyzdvihuje hospodářské a stavební aktivity Löw-Beerů. Architektura je v expozici netradičně prezentována více než desítkou struktivních modelů dokládajících její vývoj od pozdního historismu, přes secesi až po funkcionalismus. Expozice

mohla vzniknout také díky laskavým zápujčkám z dalších brněnských pamětových institucí.

Zároveň s památkovou obnovou vily probíhala rekonstrukce objektu tzv. Celnice v zahradě vily. Objekt fungoval od 18. století jako zcela utilitární stavba (sloužila jako potravinová celnice na okraji města, později konírna a garáž pro kočáry, poté zde bydlel správce vily). V Celnici je návštěvníkům k dispozici stylová kavárna a především komorní galerie pro temporární výstavy, které doplňují a rozvíjejí hlavní témata expozice. Nově upravená zahrada přímo vybízí k relaxaci – a poskytuje ideální výhled na vilu Tugendhat.

Vila Löw-Beer je mimořádná i svým technickým řešením. Vilu totiž projektoval vídeňský architekt židovského původu Alexandr Neumann, který prošel mj. školením v ateliéru známé dvojice Ferdinand Fellner a Hermann Helmer. Ti se specializovali na stavbu budov, které často vyžadovaly inovativní technická řešení. Neumann ve vile použil pozoruhodný systém teplovzdušného vytápění. Do současnosti se dochovalo pouze torzo původního systému, většina prvků byla přebudována v průběhu 20. a na počátku 21. století. Původní plánová dokumentace se nedochovala, průzkum systémů byl proveden v roce 2013 nedestruktivními, ale částečně i destruktivními metodami (sondy). Při rekonstrukci památkově chráněné vily nebyly původní rozvody využity. Alfred Löw-Beer inicioval v polovině 30. let 20. století přestavbu interiéru, díky níž bylo ve schodišťové hale zavedeno plynové vytápění krbem.

V roce 2017 získalo Muzeum Brněnska účelovou dotaci od Jihomoravského kraje, na zpracování trojdimenzionální vizualizace systému teplovzdušného vytápění vily. Výsledné, takřka desetiminutové video představuje „útroby“ vily, respektive její fungování po technické stránce tak inovativně, že se stalo překvapením i pro ty z nás, kteří se historií a architekturou vily zabýváme několik let.

Video tvoří základ nového prohlídkového okruhu, který návštěvníky seznámí s dosud nepřístupným technickým zázemím vily. Další informace je možné získat z rozšířeného letáku s popisem teplovzdušného systému vytápění, doplněným názornými půdorysnými schémata a fotografiemi.

Smyslem druhého prohlídkového okruhu je seznámit návštěvníky s dosud málo reflektovanou skutečností, že Fuhrmannova, později Löw-Beerova, vila byla nejen na vysoké estetické, ale i technické úrovni. Ostatně rodičovská vila Greta Tugendhatové mohla sloužit i jako jeden z inspiračních zdrojů technického řešení pro vilu Tugendhat.

Světlik ve vile Löw-Beer

FOTO: ARCHIV MUZEA BRNĚNSKA